

Β'ΦΑΣΗ ΠΡΟΣΟΜΟΙΩΣΗΣ
ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ

ΟΜΑΔΑ ΠΡΩΤΗ

ΘΕΜΑ Α1

Να δώσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων όρων:

- α. Τάγματα εργασίας
- β. Ηνωμένη Αντιπολίτευσις
- γ. Φροντιστήριο Τραπεζούντας

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Α2

Να χαρακτηρίσετε τις προτάσεις που ακολουθούν, γράφοντας στο τετράδιό σας τη λέξη Σωστό ή Λάθος δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

- α. Η συνθήκη των Σεβρών (1920) όριζε ότι η περιοχή της Σμύρνης θα βρισκόταν υπό ελληνική διοίκηση για πέντε (5) χρόνια.
- β. Η Μικτή Επιτροπή Ανταλλαγής δημιουργήθηκε το 1914.
- γ. Στο τέλος του 1904 έληξε η περίοδος της Γενικής Συνέλευσης (στην Κρήτη) και προκηρύχθηκαν εκλογές για την ανάδειξη 64 βουλευτών.
- δ. Ο παλαίμαχος κρητικός πολιτικός Ι. Σφακιανάκης κάλεσε τον λαό σε καθολική συμπαράσταση προς τους επαναστάτες του Θερίσου (21 Μαρτίου 1905).
- ε. Τον Απρίλιο του 1916 ο Τούρκος Βαλής Μεχμέτ Τζεμάλ Αζμή Μπέη παρέδωσε τη διοίκηση της Τραπεζούντας στον Μητροπολίτη Γερμανό Καραβαγγέλη.

Μονάδες 10

ΘΕΜΑ Β1

Πότε ο Αλέξανδρος Ζαΐμης ανέλαβε τα καθήκοντά του ως Ύπατος Αρμοστής της Κρήτης και τι γνωρίζετε για το έργο του;

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Β2

Ποιες πρωτοβουλίες ανέλαβε ο Κωνσταντίνος Κωνσταντινίδης για την ίδρυση Ποντιακής Δημοκρατίας;

Μονάδες 10

ΟΜΑΔΑ ΔΕΥΤΕΡΗ

ΘΕΜΑ Γ1

Με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις και αντλώντας στοιχεία από τα κείμενα που σας δίνονται, να αναφερθείτε στους τρόπους με τους οποίους το Πατριαρχείο Κωνσταντινούπολης σε συνεργασία με την ελληνική κυβέρνηση βοήθησε στον επαναπατρισμό και επανεγκατάσταση των προσφύγων.

Κείμενο

Ενώ η τουρκική αντίδραση στην ανακωχή του Μούδρου έπαιρνε συγκεκριμένη μορφή, το Οικουμενικό Πατριαρχείο σε συνεργασία με την ελληνική κυβέρνηση φρόντιζε για την ανακούφιση των Ελλήνων της αυτοκρατορίας. Τον Οκτώβριο του 1918 ιδρύθηκε η «Πατριαρχική Κεντρική Επιτροπή υπέρ των μεταποτισθέντων ελληνικών πληθυσμών» με πρόεδρο το μητροπολίτη Αίνου Ιωακείμ και μέλη διακεκριμένους Έλληνες της Κωνσταντινουπόλεως. Η σύσταση της Επιτροπής ήταν απαραίτητη, γιατί αμέσως μετά την ανακωχή άρχισαν να επαναπατριζονται άτακτα και ανοργάνωτα χιλιάδες γυναικόπαιδα.

Καθώς τα σπίτια των εκτοπισμένων Ελλήνων είχαν καταστραφεί ή καταληφθεί από Τούρκους, η Επιτροπή σύστησε αναστολή της επανόδου των προσφύγων, ζητώντας την επέμβαση των τουρκικών

αρχών και τη βοήθεια του Πατριαρχείου. Μπροστά όμως στην ορμή του αυθόρμητου επαναπατρισμού αναγκάστηκε να προσαρμοστεί και να κάνει κύριο έργο της τη μέριμνα των επαναπατριζομένων. Στις κύριες πόλεις της ανατολικής Θράκης και της Μικράς Ασίας δημιουργήθηκαν πάνω από 70 υποεπιτροπές, που παρείχαν στους επαναπατριζόμενους μεταφορικά μέσα, πρόχειρη στέγαση, δάνεια και ιατρική περίθαλψη.

Τη μεγαλύτερη δυσκολία συνάντησε η Επιτροπή στην απόδοση των περιουσιών των εκτοπισμένων. Αρκετοί Έλληνες της Θράκης, των ασιατικών παραλίων της Προποντίδας και του Πόντου ξαναπήραν την ακίνητη, όχι όμως και την κινητή περιουσία τους. Αν σκεφθεί κανείς το μεγάλο αριθμό των εκτοπισμένων, καταλαβαίνει πόσο δύσκολο έργο ήταν η αποκατάσταση όσων κατάφεραν να επιζήσουν. Σύμφωνα με την έκθεση πεπραγμένων της Επιτροπής, που κατά την ομολογία της στηρίζεται σε ελλιπή στατιστικά δεδομένα, στα 1918-1919 επαναπατρίστηκαν 79.034 Έλληνες. Το μικρό αυτό ποσοστό είναι ενδεικτικό για τον αποδεκατισμό των Ελλήνων στους άξενους χώρους της εκτοπίσεως, ταυτόχρονα όμως υποδηλώνει την απροθυμία της τουρκικής ηγεσίας να βοηθήσει στην ολοκλήρωση του έργου της Επιτροπής. Παρά τις εικονικές εκδηλώσεις συμπαραστάσεως, η τουρκική κυβέρνηση φορολόγούσε εξαντλητικά τους άπορους επαναπατριζόμενους και τους άφηνε έκθετους στην οργανωμένη ληστεία της υπαίθρου· και οι Έλληνες πάλι δεν μπορούσαν να υπολογίζουν στη βοήθεια του συμμαχικού στρατού, διασκορπισμένου στην απέραντη αυτοκρατορία, για την αντιμετώπιση κάθε κρούσματος καταπίεσεως.

Ι.Ε.Ε., τόμ. ΙΕ', σσ. 106-107

Μονάδες 25

ΘΕΜΑ Δ1

Με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις και αντλώντας στοιχεία από τα κείμενα που σας δίνονται, να αναφερθείτε: στην πνευματική δραστηριότητα των Ελλήνων του Πόντου και στην ανάπτυξη της εθνικής συνείδησης και πατριωτικής δράσης της αστικής τάξης.

Κείμενο Α

Τα δύο φροντιστήρια ήταν τα μοναδικά εκπαιδευτικά ιδρύματα του Πόντου που περιελάμβαναν εκείνη την εποχή εκτός της στοιχειώδους και τη βαθμίδα της μέσης εκπαίδευσης.

Από το έτος της ίδρυσης του από τον Σεβαστό Κυμινήτη, το 1682 ως τα μέσα του 19^{ου} αι. το «Φροντιστήριον Τραπεζούντος» πέρασε διάφορες περιπέτειες : ανέστειλε τη λειτουργία του, άλλαξε ονομασία, βρέθηκε σε περιόδους ακμής και παρακμής. Η λειτουργία του Φροντιστηρίου άρχισε να αναβαθμίζεται από τα μέσα του 19^{ου} αι. Κατά τη σχολική χρονιά 1859-1860 φοιτούσαν στο Φροντιστήριο 108 μαθητές το α' εξάμηνο και 92 το β' εξάμηνο. Όπως φαίνεται από διάφορες μαρτυρίες διαδραμάτισε σημαντικότατο ρόλο τόσο στη μόρφωση των στελεχών της ελληνικής κοινωνίας του Πόντου όσο και γενικότερα στην ανόρθωση του πνευματικού της επιπέδου.

Το «Φροντιστήριον της Αργυρουπόλεως» ιδρύθηκε σαράντα χρόνια μετά την ίδρυση του Φροντιστηρίου της Τραπεζούντος, το 1713, από τον αρχιεπίσκοπο Χαλδίας Ιγνάτιο Σκρίβα Α' τον Φυτιάνο και ακολούθησε σε γενικές γραμμές την πορεία του Φροντιστηρίου Τραπεζούντος.

Γιαννακόπουλος Γιώργος Α (επιμ.), *Χαμένες πατρίδες, ο Πόντος των Ελλήνων*. Τα Νέα, 2003 (α' έκδοση), σ. 106.

Κείμενο Β

Οι μη μουσουλμάνοι και κατεχοχόν οι Έλληνες έμποροι απέκτησαν προοδευτικά κυρίαρχη θέση μέσα στην οικονομική ζωή στις ακτές της Μαύρης Θάλασσας κατά τρόπο που προκάλεσε μια οικονομική και κοινωνική απώλεια της ισορροπίας ανάμεσα στις δύο κοινότητες.

Οι ελληνικές εμπορικές και επαγγελματικές μεσαιές τάξεις της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας αντιλαμβάνονταν ότι η μόνη δυνατότητα ελέγχου των πολιτικών δυνάμεων θα ήταν δυνατή μόνο με την αντικατάσταση του υπάρχοντος τουρκικού καθεστώτος από ένα ελληνικό. Κάτω από ένα τέτοιο καθεστώς έλπιζαν ότι θα ήταν ικανοί για αποτελεσματική επίδραση όχι μόνο πάνω στις οικονομικές,

αλλά και στις πολιτικές υποθέσεις της χώρας. Για να πετύχουν το σκοπό τους, πίεζαν για ομογενή εθνική συγκρότηση και επανελληνοποίηση των διαφόρων ορθόδοξων οθωμανικών ομάδων.

Πλούτος, ταξική συνείδηση και επιγαμίες έπαιξαν σημαντικό ρόλο στην επανελληνοποίηση των Ελλήνων αγροτών της οθωμανικής αυτοκρατορίας.

Αλέξης Αλεξανδρής, «Η ανάπτυξη του εθνικού πνεύματος των Ελλήνων στον Πόντο, 1918-1922, : ελληνική εξωτερική πολιτική και τουρκική αντίδραση», Μελετήματα γύρω από το Βενιζέλο και την εποχή του, Αθήνα, Φιλιππούτσος, 1980, σελ. 427-9

Μονάδες 25